

การศึกษาที่ดีนั้นต้องสร้างผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรม
ควบคู่กับความรู้ความสามารถ สติปัญญา และประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตได้
อย่างมีความสุข

วิกฤติทางด้านการศึกษา : ความไม่สมดุลระหว่างความรู้และคุณธรรม

การศึกษาที่ดีนั้นต้องสร้างผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาจิตใจ มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ความสามารถ สติปัญญา และประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขทั้งนี้เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างความรู้และคุณธรรม หากมองย้อนไปในอดีตที่ผ่านมาจะพบว่าการศึกษาในสมัยก่อนนั้นมุ่งเน้นในเรื่องขององค์ความรู้เป็นหลัก โดยสังคมไทยในขณะนั้นต้องการคนเก่งที่มีสติปัญญา ไหวพริบดี โดยไม่ให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรมมากนัก นับว่าเป็นความโชคดีของสังคมไทยที่ต่อมาผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ระบุว่า **“การศึกษาจะต้องสร้างบุคคลให้มีความสมดุลทั้งความรู้และคุณธรรม”** ซึ่งกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญไว้ 3 ด้านประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์แรก การสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้เยาวชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในชั้นเรียน การศึกษาออกชั้นเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

ยุทธศาสตร์ที่สอง เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับภูมิสังคมหรือบริบททางสังคมที่แตกต่างกันไปซึ่งจะนำไปสู่ความแตกต่างในเนื้อหาสาระของหลักสูตรเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างกลมกลืน หลักสูตรท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นเป็นการระดมความคิดจากปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักทำให้แนวคิดดังกล่าวสามารถเข้าสู่สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทในชุมชนอย่างแท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่สาม เป็นยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายและศูนย์การเรียนรู้ การที่จะให้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถกระจายไปยังท้องถิ่นต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สถานศึกษากิติ ศูนย์การเรียนรู้ในรูปแบบของอุทยานการเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ที่ดี ตลอดจนเครือข่ายระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชนถือว่าเป็นส่วนหลักต้นที่สำคัญในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้สามารถตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรการเรียนการสอน : การเข้าถึงเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี
สำหรับการดำรงชีวิตแบบพอเพียง ไม่ใช่เพียงแต่สอน
ในชั้นเรียนเท่านั้น

การพัฒนาหลักสูตรที่มีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจพอเพียง
ต้องดำเนินการในสองรูปแบบควบคู่กันไป ได้แก่

รูปแบบที่หนึ่ง หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระหลัก
(กลุ่มสาระสังคม) ซึ่งเป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ

รูปแบบที่สอง หลักสูตรบูรณาการ หรือที่เรียกอีกกันว่า
หลักสูตรตามภูมิสังคมหรือหลักสูตรท้องถิ่นหรือหลักสูตร
สถานศึกษา ซึ่งต้องมีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ
ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น การทอผ้า ครูผู้สอนอาจไม่ได้จบ
การศึกษาด้านการทอผ้าแต่ก็ได้แสวงหาภูมิปัญญาที่มีอยู่ในท้องถิ่น
โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าต้องมีการอนุรักษ์
ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือตัวอย่างการอนุรักษ์ภูมิปัญญาแบบชาวบ้านในเรื่อง
ของศิลปะการฟ้อนรำ ดนตรีนาฏศิลป์ การฟ้อนเล็บก็เป็นอีก
ตัวอย่างหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
โดยอาศัยปราชญ์ท้องถิ่นหรือผู้เชี่ยวชาญให้เข้ามาช่วยเหลือ
ถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องของศิลปะต่างๆ เหล่านี้ หรือแม้
กระทั่งการฝึกอาชีพหมอนวดน้อยซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านใน
สมัยโบราณก็สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้เพื่อสร้าง
รายได้ให้แก่เยาวชนในช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ได้ เป็นต้น ตัวอย่าง
เหล่านี้ได้ถูกนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาแบบบูรณาการ
สำหรับสถานศึกษาที่ต้องการเข้าถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบ

พอเพียงโดยไม่ผูกติดอยู่กับมูลค่าของสิ่งนั้น หากแต่เป็น
การมองเห็นคุณค่าทางมรดกและวัฒนธรรมที่ไม่อาจประเมินค่าได้
ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา
ต้องบริหารแบบพอเพียง ครูผู้สอนก็ต้องสอนให้เด็กเกิด
องค์ความรู้แบบพอเพียงและมีวิถีชีวิตที่พอเพียง โดยกิจกรรมของ
สถานศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็ต้องคิดแบบพอเพียง
ด้วยเช่นกัน โดยทั้งหมดนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้อง
เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตแบบพอเพียง ไม่ใช่เพียง
แต่สอนในชั้นเรียนเท่านั้น